

УДК 330.14

Сирік М.В.

асистент кафедри організації видавничої справи,
поліграфії та книгорозповсюдження
Видавничо-поліграфічного інституту
Київського політехнічного інституту
імені Ігоря Сікорського

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ВИРОБНИЧИМИ ЗАСОБАМИ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті здійснено факторний аналіз впливу факторів на фондівіддачу основних виробничих засобів поліграфічних підприємств. Проведено аналіз ефективності управління основними виробничими засобами з точки зору екстенсивного чи інтенсивного ведення господарства. Для цілей аналізу розроблено критерії групування поліграфічних підприємств за розміром.

Ключові слова: ефективність, основні виробничі засоби, управління, поліграфічні підприємства, факторний аналіз.

Сирьк М.В. АНАЛИЗ ПРАКТИКИ УПРАВЛЕНИЯ ОСНОВНЫМИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫМИ СРЕДСТВАМИ ПОЛИГРАФИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье осуществлен факторный анализ влияния факторов на фондотдачу основных производственных средств полиграфических предприятий. Проведен анализ эффективности управления основными производственными средствами с точки зрения экстенсивного или интенсивного ведения хозяйства. Для целей анализа разработаны критерии группировки полиграфических предприятий по размеру.

Ключевые слова: эффективность, основные производственные средства, управление, полиграфические предприятия, факторный анализ.

Siryk M.V. ANALYSIS OF THE MANAGEMENT OF FIXED PRODUCTION ASSETS OF PRINTING COMPANIES

In the article the factor analysis on the impact factors on capital productivity of fixed production assets of printing companies. The analysis of the effectiveness of management fixed production assets in terms of extensive or intensive farming. For the purpose of analyzing developed the criteria for grouping printing company by size.

Keywords: efficiency, fixed production assets, management, printing companies, factor analysis.

Постановка проблеми. Враховуючи складну економічну ситуацію в Україні, зменшення попиту на друковану продукцію та послуги поліграфічних підприємств загострюється конкуренція серед виробників поліграфічної продукції. Усе це, а також висока вартість обладнання поліграфічних підприємств, вимагає ефективного управління основними виробничими засобами з метою зменшення собівартості продукції за забезпечення високої її якості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінкою ефективності функціонування підприємств видавничо-поліграфічної галузі займаються такі українські вчені, як Штангрет А.М., Дурняк Б.В., Котляревський Я.В., Мельников О.В., Передерієнко Н.І., Воротіна Л. І. [1–3] та інші. Проте їхні дослідження стосуються здебільшого видавничо-поліграфічної галузі загалом, а не окремих підприємств.

Постановка завдання. Метою статті є факторний аналіз та побудова матриці ефективності управління

основними виробничими засобами поліграфічних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. З метою проведення дослідження було обрано 9 поліграфічних підприємств України, які було поділено на три групи за кількістю працівників та величиною чистого доходу від реалізації продукції. Розподіл за критеріями розмірів, які наведено в Господарському кодексі України [4] для обраних підприємств є недоцільним, оскільки за критерієм кількості працівників майже усі вони потрапляють до групи середніх, а за величиною річного доходу – до мікропідприємств. Тому нами запропоновано розподіл підприємств на великі, середні та малі з метою подальшого дослідження, який наведено в табл. 1.

Проведемо факторний аналіз впливу факторів на фондівіддачу основних виробничих засобів за допомогою методу ланцюгових підстановок [6, с. 91–92], оскільки фондівіддача є одним з показників, який показує ефек-

Таблиця 1

Розподіл підприємств на групи за розміром*

Підприємство	Група	Кількість працівників, осіб		Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	
		Критерій віднесення до групи	Значення показника	Критерій віднесення до групи	Значення показника
ПрАТ ХКФ «Глобус»	Великі	> 150	231	> 50000	62379
ПрАТ Видавничий дім «Високий замок»			202		75053
ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря»	Середні	75–150	107	10000–50000	38641
ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика			108		32254
ПАТ «ВІПОЛ»			94		11388
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	Малі	< 75	17	< 10000	2602
ПрАТ Волинська обласна друкарня			50		6257
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»			62		4708
ПрАТ Видавництво «Харків»			37		512

* Розподіл здійснено особисто автором на основі фінансової звітності підприємств за 2015 р. [5]

тивність управління основними виробничими засобами. Факторами, що впливають на фондівіддачу є: зміна активної частки активної частини основних виробничих засобів в їх загальному обсязі; зміна фондівіддачі активної частини основних виробничих засобів. Оцінка буде здійснена з використанням наступних формул:

$$\begin{aligned} \text{Фв} &= da \cdot \text{Фва}; \\ \text{Дч} &= \Phi \cdot da \cdot \text{Фва}; \\ \Phi &= \text{Дч} \cdot \text{Фм}, \end{aligned}$$

де Фв – фондівіддача, грн/грн; da – частка активної частини основних засобів; Дч – чистий дохід від реалізації продукції тис. грн; Φ – середньорічна вартість основних засобів, тис. грн; Фва – Фондовіддача активної частини основних засобів, грн/грн; Фм – фондомісткість основних засобів, грн/грн.

Результати факторного аналізу впливу чинників на фондівіддачу наведено в табл. 2.

У групі великих підприємств фондівіддача зростає. У ПрАТ ХКФ «Глобус» здебільшого за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів. У ПрАТ Видавничий дім «Високий замок» фактори мали різноспрямований вплив – фондівіддача зменшилася на 0,099 грн/грн за рахунок зміни структури основних виробничих засобів та зростає на 0,127 грн/грн за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів.

Чистий дохід у групі великих підприємств у ПрАТ ХКФ «Глобус» зріс на 339,9 тис. грн за рахунок зміни вартості основних виробничих засобів та на 174,0 тис. грн за рахунок зміни частки активної частини у вартості основних виробничих засобів. Натомість у ПрАТ Видавничий дім «Високий замок» відбулося зростання показника на 4733,8 тис. грн за рахунок зміни вартості та зменшення на 5671,5 тис. грн за рахунок зміни частки активної частини у вартості основних виробничих засобів.

Вплив факторів на зміну потреби в основних виробничих засобах у групі великих підприємств

має різноспрямований вплив – зміна суми чистого доходу від реалізації призвела до зростання показника, а зміна фондоемності до зменшення. У підсумку потреба в основних виробничих засобах зростає.

У групі середніх підприємств у ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря» фондівіддача зменшилася на 0,034 грн/грн за рахунок зростання від зміни структури основних виробничих засобів на 0,161 грн/грн та зменшення від зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів на 0,195 грн/грн. У ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика та ПАТ «ВІПОЛ» відбулося зростання фондівіддачі за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів. Зміна структури основних виробничих засобів відчутного впливу не мала.

У ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря» збільшення чистого доходу від реалізації на 892 тис. грн відбулося за рахунок зміни вартості основних виробничих засобів на +1732,8 тис. грн, частки активної частини у вартості основних виробничих засобів на +4000,6 тис. грн та на -4841,4 тис. грн за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів. У решті підприємств групи основний вплив на зростання чистого доходу від реалізації мала зміна віддачі активної частини основних виробничих засобів та значно менший вплив через зміну частки активної частини у вартості основних виробничих засобів. Зміна ж вартості основних виробничих засобів призвела до зменшення показника.

У групі середніх підприємств потреба в основних виробничих засобах зменшилася в усіх підприємств, окрім ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря», де показник становить 1088 тис. грн. До такого значення показника призвело зростання обох факторів майже в однаковому розірі. У ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика показник змінився на -1227 тис. грн за рахунок зміни суми чистого доходу від реалізації на 6278 тис. грн та зміни фон-

Таблиця 2

Аналіз впливу факторів на фондівіддачу, 2014–2015 рр.*

Підприємство	Зміна фондівіддачі за рахунок			Зміна чистого доходу від реалізації за рахунок				Зміна потреби в основних засобах за рахунок		
	зміни структури основних виробничих засобів	зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів	Загальна сума зміни	зміни вартості основних виробничих засобів	частки активної частини у вартості основних виробничих засобів	віддачі активної частини основних виробничих засобів	Загальна сума зміни	зміни суми чистого доходу від реалізації	зміни фондоемності	Загальна сума зміни
Великі підприємства										
ПрАТ ХКФ «Глобус»	0,004	0,560	0,564	339,9	174,0	25394,2	25908	31902	-31484	418
ПрАТ Видавничий дім «Високий замок»	-0,099	0,127	0,027	4733,8	-5671,5	7243,6	6306	4907	-1223	3684
Середні підприємства										
ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря»	0,161	-0,195	-0,034	1732,8	4000,6	-4841,4	892	560	528	1088
ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика	0,002	0,319	0,321	-1256,9	33,3	7654,6	6431	6278	-7505	-1227
ПАТ «ВІПОЛ»	0,001	0,166	0,167	-8,7	19,2	2187,4	2198	3171	-3183	-13
Малі підприємства										
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	0,000	-0,040	-0,040	-170,4	-0,8	-339,9	-511	-1492	995	-497
ПрАТ Волинська обласна друкарня	0,128	-0,123	0,005	26,5	1068,5	-1029,0	66	88	-53	36
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	0,0004	0,0895	0,0891	-5,0	-11,7	2344,8	2328	25690	-25745	-55
ПрАТ Видавництво «Харків»	-0,015	-0,010	-0,025	-27,1	-293,0	-179,9	-500	-9655	9131	-524

* Розраховано особисто автором на основі річної фінансової звітності підприємств [5]

доємності на -7505 тис. грн. У ПАТ «ВІПОЛ» значення показника становить лише -13 тис. грн за рахунок різноспрямованої зміни факторів.

У групі малих підприємств у ПрАТ ЛКФ «Атлас» чистий дохід від реалізації зменшився на 511 тис. грн. На зменшення показника найбільше вплинула зміна віддачі активної частини основних виробничих засобів на -339,9 тис. грн, зміна вартості основних виробничих засобів на -170,4 тис. грн. У ПрАТ Волинська обласна друкарня чистий дохід від реалізації збільшився на 66 тис. грн за рахунок зміни частки активної частини у вартості основних виробничих засобів на 1068,5 тис. грн., зміна віддачі активної частини основних виробничих засобів на -1029 тис. грн та зміна вартості основних виробничих засобів на 26,5 тис. грн. У ПрАТ Видавництво «Закарпаття» чистий дохід від реалізації зріс на 2328 тис. грн головним чином за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів на 2344,8 тис. грн. У ПрАТ Видавництво «Харків» чистий дохід від реалізації зменшився на 500 тис. грн головним чином за рахунок зміни частки активної частини у вартості основних виробничих засобів на -293,0 тис. грн, а також за рахунок зміни віддачі активної частини основних виробничих засобів на -179,9 тис. грн.

У групі малих підприємств також потреба в основних виробничих засобах зменшилася, окрім ПрАТ Волинська обласна друкарня, де значення показника становить 36 тис. грн й сформоване за рахунок зміни суми чистого доходу від реалізації на 88 тис. грн та зміни фондоемності на -53 тис. грн. У ПрАТ ЛКФ «Атлас» показник змінився на -497 тис. грн за рахунок зміни суми чистого доходу від реалізації на -1492 тис. грн та зміни фондоемності на 995 тис. грн. У ПрАТ Видавництво «Закарпаття» показник змінився на -55 тис. грн за рахунок зміни суми чистого доходу від реалізації на 25690 тис. грн та за рахунок зміни фондоемності на -25745 тис. грн. У ПрАТ Видавництво «Харків» показник змінився на -524 тис. грн за рахунок зміни суми чистого доходу від реалізації на -9655 тис. грн та зміни фондоемності на 9131 тис. грн.

Проведений факторний аналіз показав вплив факторів на фондовіддачу аналізованих поліграфічних підприємств.

З метою аналізу ефективності управління основними виробничими засобами поліграфічних підприємств з точки зору екстенсивного чи інтенсивного ведення господарства застосуємо матрицю значень використання основних виробничих засобів розмірності $(m \times n)$ [6, с. 114–119]. Для обґрунтування алгоритмів оцінки ефективності управління основними засобами m -мірним вектором використано річну фінансову звітність досліджуваних підприємств [5]. Для виявлення чинників – емпіричних властивостей, притаманних підприємству, використано метод дворядкових матриць з n -реаліями їх коефіцієнтів: $\{n\}=\{1, 2, 3\}$ (табл. 3).

Таблиця 3

Матриця вектору використання основних виробничих засобів підприємства

Показники	Позначення	2013 р.	2014 р.	2015 р.
Чистий дохід від реалізації	a_{1n}	a_{11}	a_{12}	a_{13}
Середньорічна вартість основних виробничих засобів	a_{2n}	a_{21}	a_{22}	a_{23}
Фондовіддача	a_{3n}	a_{31}	a_{32}	a_{33}

Оцінка екстенсивного або інтенсивного використання основних виробничих засобів досліджуваних поліграфічних підприємств здійснюється на підставі координат a_{2n} та a_{3n} .

Алгоритм визначення екстенсивного або інтенсивного використання основних засобів має такий вигляд. Якщо фондовіддача сягає a_{32} , а вартість основних виробничих засобів – a_{22} , то чистий дохід від реалізації становитиме $(a_{32}a_{22})$. Якби фондовіддача залишилася на попередньому рівні a_{31} при новій вартості основних виробничих засобів a_{22} , то чистий дохід становив би $(a_{31}a_{22})$. Тоді приріст чистого доходу від реалізації становив би $(a_{32}a_{22} - a_{31}a_{22}) = a_{22}(a_{32} - a_{31})$, а економія коштів для придбання основних виробничих засобів при досягнутій фондовіддачі – $a_{32} > a_{31}$, становитиме:

$$\Delta\phi(a_{2n}) = \frac{a_{22}(a_{32} - a_{31})}{a_{32}} = a_{22} \left(1 - \frac{a_{31}}{a_{32}} \right) > 0.$$

Якщо $a_{31} > a_{32}$, то $\Delta\phi < 0$ і виникне потреба в імобілізації додаткових коштів на придбання основних виробничих засобів, щоб не зменшився чистий дохід від реалізації.

Якщо $\Delta\phi > 0$ ($a_{32} > a_{31}$) виникає надлишок старого устаткування, яке можна здати в оренду або реалізувати, а виручені кошти використати на придбання нового устаткування та технологій.

Інший алгоритм розрахунку ефективності використання основних виробничих засобів полягає в наступному. Якби вартість основних виробничих засобів залишалася незмінною на рівні a_{21} , а фондовіддача досягла б рівня a_{32} , то чистий дохід від реалізації становив би $(a_{32}a_{21})$. Якби вартість основних виробничих засобів зросла до a_{22} , а фондовіддача залишилася на старому рівні a_{31} , то чистий дохід від реалізації становив би $(a_{31}a_{22})$. Тоді при досягнутій фондовіддачі $a_{32} > a_{31}$ економія коштів на придбання основних виробничих засобів становитиме:

$$\Delta'\phi(a_{3n}) = \frac{a_{22}a_{21} - a_{31}a_{22}}{a_{32}} = a_{21} - a_{22} \frac{a_{31}}{a_{32}} > 0.$$

Якщо $a_{32} < a_{31}$, то щоб зберегти обсяг чистого доходу від реалізації необхідно буде забезпечити приріст основних засобів на суму $\Delta'\phi < 0$.

Проаналізуємо за допомогою обох алгоритмів ефективність управління основними виробничими засобами підприємств та визначимо величину можливого вивільнення основних виробничих засобів або потрібних коштів на імобілізацію у основні виробничі засоби (табл. 4).

Проведений аналіз показав, що станом на 2015 р. у шести досліджуваних підприємствах (на одне більше, ніж у 2014 р.) – по два з кожної групи – спостерігався приріст чистого доходу від реалізації за рахунок ефективного використання основних виробничих засобів та економія імобілізаційних коштів для придбання основних виробничих засобів. У решті трьох підприємств (на одне менше, ніж у 2014 р.), одне з яких входить до групи середніх, а два до групи малих, спостерігається необхідність у додатковій імобілізації коштів на придбання основних виробничих засобів з метою підтримки рівня чистого доходу від реалізації.

Оцінка ж у динаміці показує позитивну зміну з екстенсивного на інтенсивне використання основних виробничих засобів у ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика та ПАТ «ВІПОЛ». Негативна ж зміна на екстенсивне використання відбулася у ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря».

За результатами аналізу побудуємо матрицю ефективності управління основними виробничими

засобами досліджених поліграфічних підприємств (рис. 1).

Побудована матриця показала розподіл підприємств за інтенсивним та екстенсивним управлінням основних виробничих засобів поліграфічними підприємствами.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, проведене дослідження показало, що критерії розподілу підприємств за розмірами, викладені у Господарському кодексі України є неприйнятними для групування обраних для дослідження поліграфічних підприємств, тому було розроблено критерії для такого розподілу.

Факторний аналіз показав, що на зміну фондівддачі найбільше впливає зміна віддачі активної частини основних виробничих засобів, а в окремих підприємств майже однаковий, але різноспрямований вплив мають як зміна структури, так і зміна віддачі активної частини основних засобів.

На зміну чистого доходу від реалізації продукції найбільший вплив мала зміна віддачі активної частини основних засобів та, меншою мірою, частка активної частини у вартості основних виробничих засобів. Для деяких підприємств помітний вплив також здійснила зміна вартості основних виробничих засобів.

Фактори на зміну потреби в основних засобах мали здебільшого різноспрямований вплив, особливо у підприємств малого розміру.

Аналіз ефективності управління основними виробничими засобами

поліграфічних підприємство показав, що усі підприємства з групи великих, більшість з групи середніх та половина малих здійснюють інтенсивне використання основних виробничих засобів, що свідчить про ефективне управління. Одне підприємство з групи середніх та два з групи малих використовують основні засоби екстенсивно.

У подальших дослідженнях необхідно розробити заходи з підвищення ефективності управління основними виробничими засобами.

		Чистий дохід від реалізації продукції		Інтенсивне використання основних виробничих засобів
		приріст		
		ПрАТ ХКФ «Глобус» ПрАТ Видавничий дім «Високий замок» ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика ПАТ «ВПОЛ» ПрАТ Волинська обласна друкарня ПрАТ Видавництво «Закарпаття»		
<i>Додаткова іммобілізація засобів</i>	ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря» ПрАТ ЛКФ «Атлас» ПрАТ Видавництво «Харків»			<i>Економія іммобілізаційних засобів</i>
Екстенсивне використання основних виробничих засобів		скорочення		

Рис. 1. Матриця ефективності управління основними виробничими засобами аналізованих підприємств

Таблиця 4

Оцінка ефективності управління основними виробничими засобами за допомогою матриці значень використання основних виробничих засобів розмірності $(m \times n)$, 2014/2015 рр. (тис. грн)*

Підприємство	$\Delta\phi(a_{2n})$				$\Delta'\phi(a_{3n})$	
	приріст чистого доходу за рахунок ефективного використання основних виробничих засобів	скорочення чистого доходу за рахунок неефективного використання основних виробничих засобів	економія іммобілізованих коштів ($\Delta\phi(a_{2n}) > 0$)	потрібна додаткова іммобілізація коштів для придбання основних засобів ($\Delta\phi(a_{2n}) < 0$)	економія іммобілізованих коштів ($\Delta'\phi(a_{3n}) > 0$)	потрібна додаткова іммобілізація коштів для придбання основних засобів ($\Delta'\phi(a_{3n}) < 0$)
Великі підприємства						
ПрАТ ХКФ «Глобус»	7672,2 25568,1	—	9447,3 18579,0	—	18206,8 18160,5	—
ПрАТ Видавничий дім «Високий замок»	6079,3 1572,2	—	4730,4 1197,7	—	186,9 —	— -2485,8
Середні підприємства						
ПАТ Київська поліграфічна фабрика «Зоря»	7034,2 —	— -840,8	4414,6 —	— -539,2	4056,1 —	— -1626,7
ПАТ Білоцерківська книжкова фабрика	— 7687,9	— -1152,7	— 5716,2	— -1125,3	— 6943,2	— -1377,3
ПАТ «ВПОЛ»	— 2206,7	— -2681,7	— 2566,6	— -3868,7	— 2579,1	— -3479,7
Малі підприємства						
ПрАТ ЛКФ «Атлас»	— —	-7474,2 -340,6	—	-21827,1 -1125,0	—	-21828,1 -627,5
ПрАТ Волинська обласна друкарня	690,6 39,5	—	925,8 52,6	—	867,8 17,1	—
ПрАТ Видавництво «Закарпаття»	117,7 2333,0	—	1299,3 12987,3	—	1342,8 13042,8	—
ПрАТ Видавництво «Харків»	— —	-427,4 -472,9	—	-8252,3 -17564,3	—	-5826,8 -17040,3

* Розраховано особисто автором на основі річної фінансової звітності підприємств [5]

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Концептуальні засади забезпечення сталого розвитку інформаційної сфери України: моногр. / [Я. В. Котляревський, О. В. Мельников, А. М. Штангрет, Е. П. Семенюк, В. І. Воробйов]; ПрАТ «Укр. наук.-дослід. ін-т спец. видів друку». – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 148 с.
2. Організаційно-економічний механізм розвитку видавничо-поліграфічної галузі в процесі гарантування інформаційної безпеки України: моногр. / Я. В. Котляревський, А. М. Штангрет, О. В. Мельников. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2012. – 214 с.
3. Воротіна Л. І., Котляревський Я. В. Стратегія управління підприємствами видавничо-поліграфічного комплексу: моногр. / Л. І. Воротіна, Я. В. Котляревський. – Львів: Укр. акад. друкарства, 2012. – 184 с.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (ост. зміни 08.12.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
5. Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/emitent>.
6. Управління основними фондами торговельного підприємства: моногр. / А. А. Садеков, О. В. Воскобаєва. – Донецьк: Ноулдж, 2011. – 209 с.

УДК 65.012

Бохонко О.В.*магістр**Луцького національного технічного університету***Стрільчук Р.М.***кандидат економічних наук,**викладач кафедри економічної кібернетики**Рівненського державного гуманітарного університету*

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА» В СУЧАСНІЙ НАУКОВІЙ ДУМЦІ

В статті узагальнено науковий зміст поняття «діагностика» в різних галузях знань. Розкрито сучасні підходи щодо тлумачення та запропоновано авторське бачення сутності поняття «економічна діагностика». Уточнено мету та завдання економічної діагностики на сучасному етапі розвитку підприємств.

Ключові слова: діагностика, економічна діагностика, науковий підхід, управління, підприємство.

Бохонко О.В., Стрільчук Р.М. ТРАНСФОРМАЦІЯ СУЩНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДИАГНОСТИКА» В СОВРЕМЕННОЙ НАУЧНОЙ МЫСЛИ

В статье обобщено научное содержание понятия «диагностика» в различных областях знаний. Раскрыты современные подходы к толкованию и предложено авторское видение сущности понятия «экономическая диагностика». Уточнено цели и задачи экономической диагностики на современном этапе развития предприятий.

Ключевые слова: диагностика, экономическая диагностика, научный подход, управление, предприятие.

Bokhonko O.V., Strilchuk R.M. TRANSFORMATION OF ESSENCE CONCEPT OF «ECONOMIC DIAGNOSIS» IN MODERN SCIENTIFIC THOUGHT

The scientific content of the term «diagnostics» in various fields of knowledge is summarized in the article. Modern approaches to the interpretation are revealed and the author's vision on the essence of the concept of «economic diagnosis» is suggested. Objective and tasks of economic diagnostics are specified at the modern stage of enterprises' development.

Keywords: diagnostics, economic diagnostics, scientific approach, management, enterprise.

Постановка проблеми. У зв'язку із високими темпами виробництва у всьому світі значну увагу приділяють питанням якісної економічної діагностики. Кожне підприємство має за мету рухатись за чітко визначеним шляхом до задуму. Реалії сьогодення відіграють велике значення у запланованому процесі досягнення цілі, виникають розбіжності реальної траєкторії руху від запланованої, які можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для діяльності підприємства, що вимагає їх завчасного діагностування.

Невизначеність і швидкоплинність сучасного ринкового середовища також викликає появу низки проблем в господарській діяльності підприємства, які призводять до зниження ефективності діяльності. Найчастіше це є наслідком впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища як результат несвоєчасного проведення економічної діагностики.

Кризові явища в Україні також зумовлюють необхідність глибокого вивчення стану діяльності підприємств

задля впровадження механізму запобігання їх банкрутству. За таких обставин економічна діагностика виступає важливим інструментом своєчасного розпізнавання кризового стану на підприємстві.

Отже, багатозначність застосування економічної діагностики в управлінні підприємствами вимагає дослідження трансформації сутності даного поняття, уточнення його змісту, мети і завдань на сучасному етапі економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу висвітленню змісту поняття «економічна діагностика» приділено у наукових працях українських та зарубіжних вчених сучасності. Зокрема, Н. Визгунов розкриває еволюцію підходів до системної діагностики підприємства [1]. А. Воронкова та А. Донець зосереджують увагу сутності та на особливостях діагностики конкурентоспроможності підприємства [3; 4]. Такі вчені як О. Дробишева [5] та О. Коваленко [6] узагальнюють підходи до визначення поняття «економічна